

„Hangversenyterem nélkül sosem tud teljessé válni az együttes zenei élete!”

2010-ben Európa kulturális fővárosa Pécs, ahol főszerephez jut majd a muzsika

Bár a tavalyi esztendőben számos magyar város szállt harcba azért, hogy 2010-ben Európa kulturális fővárosa lehessen, az már a versengés legelején kiderült, az egyik legizgalmasabb, legjobban kidolgozott anyaggal Pécs vesz részt a megmérettetésen. A több esztendő előkészítés meg is hozta a gyümölcsét, hiszen végül ezé a településé lett a győzelem, s a magyar kormány december végén Brüsszelnek Pécs Európa Kulturális Fővárosa pályázatát nyújtotta be. Így négy esztendő múlva egy német város mellett ez a magyar település viselheti a kitüntető címet. A pécsi koncepció egy nemzetközi régió, a Balkán és Nyugat-Európa közti határvidék kulturális teljesítményeit és tapasztalatait állította koncepciója középpontjába. A fejlesztésnek öt kulcsprojektje van: az ezerfős, korszerű Zenei és Konferenciaközpont és egy új, az információs társadalom kihívásainak megfelelni képes Regionális Könyvtár megépítése; a Zsolnay-gyár nagy, döntően műemléki épületeinek felújítása, kulturális negyedde szervezése; a Modern Magyar Képtárnak helyet adó barokk épülettömb új szárnyal történő kiegészítése; valamint a közterek és parkok újjáélesztését célul kitűző tervzet. Mint mindebből kiderül, az elképzelések között nagyon lényeges szerep jut a zenének, s ezen belül is a Pannon Filharmonikusoknak. A pályázatról, s a további tennivalókról Horváth Zsolt, az együttes igazgatója beszélt, aki egy esztendőn keresztül dolgozott az előkészítő bizottságban, s aki úgy véli, Pécs célkitűzései sokban hasonlítanak azokhoz a tervekhez, amelyekkel három esztendővel ezelőtt új együttest kezdtek építeni a Pécsi Szimfonikus Zenekarból. S bizakodik abban is, hogy a város majd ugyanolyan sikertörténetről számolhat be, akárcsak a Pannon Filharmonikusok.

– Kiknek köszönhető a nyertes pályázat, milyen stáb vett részt ebben az előkészítő munkában?

– Mindezzel főállásban egy négyfős csapat, Takáts József, Szalay Tamás, Szokolai Zsolt és Tarrósy István foglalkozott, s hozzájuk csatlakoztak külsőként azok – köztük én is –, akik valamilyen terület szakértői. A siker egyik titka pedig talán az, hogy Pécs pályázata valóban megmozgatta a várost, az itt élők az internetes szavazástól kezdve egészen az ötletpályázatig, valóban lelkesen vettek részt mindenben. Míg a budapestiek egy százaléka tudta egyáltalán, hogy erre a megmérettetésre a főváros is jelentkezett, addig a pécsiek háromnegyede tisztában volt ezzel, és teljesen magáénak érezte a kezdeményezést. Amikor kiderült, hogy a mi városunk lett a magyarországi pályázat győztese, valóban spontán örömnapp tört ki a főtéren. Persze, most jön az a nagy kérdés, hogy mindez mibe is fog kerülni nekünk, hiszen a mai napig is ellentmondásos információk hallhatók a lehetséges költségvetés nagyságrendjéről, de pontos összegről eddig még sohasem beszélt senki.

Horváth Zsolt

– Nem volt semmilyen előzetes költségvetés, nem kaptak adatokat ahhoz, hogy mégis mekkora összeggel tervezzenek?

– A pályázat két fordulóját közt informális csatornákon keresztül több finanszírozási elképzelés is napvilágot látott, döntés azonban nem született. Konkrét keretösszeg, kapcsolódó pályázati lehetőségek ismerete nélkül nem volt egyszerű összeállítani egy fejlesztési tervet. Az Európa Kulturális Fővárosa címet 21 esztendője, 1984 óta kapja meg évről-évre egy-egy település. A stábunk elemezte,

hogy mi is történt ezeken a helyszíneken, ki hogyan készült erre a szerepre. Volt, ahol állandóan építkeztek, de olyan város is akadt, ahol 365 napos fesztiválként értelmezték a „fővárosi” évet. Mindenesetre az is elgondolkodtató volt, hogy kiderült, némely helyen az elkészült nagy kulturális intézmények folyamatos üzemeltetése komoly nehézségeket jelent. Amikor nekiláttunk a tervezésnek, azzal is számolnunk kellett, hogy a 2010-es esztendőben 170 ezres városunkba remélhetően több millió turista is érkezhessen, ezeket elhelyezni, mozgatni kell tudni, s az ehhez tartozó infrastruktúra kiépítése bizony nem kevés pénzbe is kerül... A különböző költségvetési alkuk, a tárgyalások azonban még hátravannak.

– Az, hogy Pécs lett a magyarországi győztes, egyben a kulturális élet decentralizálására is lehetőséget jelent...

– Kérdés, hogy hogyan tudunk változtatni hazánk főváros központúságán. Mindenesetre azzal, hogy ezt a címet egy vidéki város fogja megkapni, máris létrejön egy újabb kulturális centrum. Óriási lehetőséget kapott a településünk!

A pályázat egyik kulcsprojektje: a Zenei és Konferenciaközpont*

A város 200 éves vágyát megtestesítő multifunkcionális hangversenyterem egyben a 2010-es pályázat egyik kulcsprojektje is. Jelenleg nemcsak a dél-dunántúli régióban, hanem Pécs nemzetközi régiójában – kb. kétszáz kilométeres körzetben – sincs korszerű, nemzetközi mércével mérhető hangversenyterem. A városban így nem létezik olyan művészeti tér, amelyben a ma szokásos, nemzetközi szinten lehetne koncertet rendezni. Ha felépül az új hangversenyterem, nemzetközi régiójának zenei központjává téve, megjeleníti Pécsét Európa zenei térképén, növeli kulturális turizmusát, valamint hozzájárul a Pannon Filharmonikusok szakmai továbbfejlődéséhez is. Korszerű hangversenyterem nélkül ugyanis a város nem tud nagyszabású kulturális eseményeket rendezni.

Az utóbbi időben épített vagy épülő, a pécsihez hasonló méretű, a fejlesztés előkészítése során tanulmányozott európai hangversenytermek (Lahti, Luzern, Bochum) egyben konferenciateremként is szolgálnak. A Zenei és Konferenciaközpont tehát a város konferenciaturizmusát is fellendítheti, közvetett hatásként az egyetemi kutatások színvonal-emelkedését is segíti, és magántőkés szállodaipari beruházókat vonzhat a városba. A Zenei és Konferenciaközpont zöld mezős beruházás, amely az Európa Kulturális Fővárosa-program egyik emblemikus épülete kell, hogy legyen; a város már megtette az előkészületeket a nemzetközi építészeti tervpályázat kiírására. Az épület ezerfős, akusztikai tervezéssel készült hangversenytermet (konferenciatermet) foglal majd magában, nagy méretű próbatermet, amely a Pannon Filharmonikusok rendelkezésére áll, kisebb szekciótermeket (amelyek egyben szólampróba-termek is), a Filharmonikusok, illetve a Konferenciaközpont irodáit, a Filharmonikusok működéséhez szükséges további szokásos termeket (kottatár, hangszertár stb.), a közönség számára fenntartott tereket (kávézó, könyvesbolt, fogadótér stb.), s mindezek kiszolgáló helyiségeit. A hangversenyterem helyet ad komolyzenei, dzsessz, világzenei, népzenei, popzenei koncerteknek, filmszertívnak és konferenciáknak is.

Az épület helyszíne – a jelenlegi elképzelések szerint – a Balokány-liget közparkja mellett lesz. A közparktól keletre eső térségben egy magánberuházó élményfürdő kialakítását tervezi az egykori strand felújításával, a nyugatra eső területre kerül a Zenei és Konferenciaközpont – feltehetően parktól övezett – épülettömbje. A belváros és a Balokány-közpark közötti városrész periférikus, heterogén épületformákból álló, építészeti folytonosság nélküli terület, amely jelen állapotában nem biztosítana megfelelő minőségi városi kontextust az épületnek. A fejlesztés azonban húzóprojekt-jellegű, éppen arra irányul, hogy idehelyezése révén pozitív folyamatokat indukáljon környezetében, a városrész átalakítását, kulturális jellegűvé változtatását indítva el. A területnek a belvároshoz, illetve a közelben lévő egyetemi tömbhöz való szerves kapcsolatát zöldterületi sétáló-övezet biztosíthatja.

A beruházás becsült költsége: 7,9 milliárd Ft

– *Abban, hogy megnyerjék a pályázatot, milyen szerep jutott a Pannon Filharmonikusoknak?*

– Az együttes nagyon aktív volt, számos rendezvényen népszerűsítette a pályázat programját, s természetesen a győzelem kapcsán rendezett szabadtéri fesztiválon is mi muzsikáltunk. Minden zenészünk örömmel és zokszó nélkül áldozott időt ezekre a plusz elfoglaltságokra, hiszen ők is tudják, ennek a címnek az elnyerése a zenekar számára is hatalmas esélyt jelent. Kiugrási lehetőséget ad, s a rendezvénysorozat segítségével akár a nemzetközi zenei életben is pozíciót tudunk váltani. Az előkészítésben való részvételt magam is nagyon lényegesnek tartottam, s egy esztendő önkéntes munkámat adtam a pályázathoz. Az elképzelések, célkitűzések ugyanis tökéletesen harmonizálnak mindazzal, amit a Pannon Filharmonikusoknál három esztendővel ezelőtt elkezdtünk. Az eltelt években megpróbáltuk újra értelmezni intézményi működésünket, s ennek megfelelő pozíciókat kialakítani a művészeti/kulturális életben. Napi tevékenységünk néhány ponton feszegeti a sok évtizede

kialakult status quót, de középtávon elérhetőnek tartom, hogy egy un. vidéki együttes is képes felemelkedésre, paradigmaváltásra. A Kulturális Főváros – pályázat is erről szól. Végre egy vidéki város is iránymutató lehet! Ráadásul ez az Unió által adományozott cím nemcsak azt a lehetőséget kínálja, hogy a 2010-es esztendőben Európa majd Pécsre figyel, hanem emellett a pályázat kulcsszereplőként épít az együttesünkre, s beruházások, fejlesztések is kapcsolódnak hozzánk. Közülük természetesen a leglényegesebb a Zenei és Konferenciaközpont.

– *A szakértői bizottság munkájában más művészeti ágak képviselői is részt vettek. Vita nélkül elfogadták, hogy a muzsikáé legyen a főszerep?*

– A zenekar három esztendő sikertörténete mindenkit meggyőzött arról, érdemes ránk építeni. Mi ugyanis valóban képesek voltunk arra, hogy az eltelt időszakban jelentősen növeljük a közönségünk létszámát. 2003-ig, ekkor vettem át az együttes zenekari igazgatói posztját, évről-évre kevesebben ültek a Pécsi Szimfonikusok koncertjein. Most pedig

már elmondhatjuk, kinőttük azt a helyet, ahol muzsikálni szoktunk. Szinte nincs is érdemi jegyértékesítésünk, mert minden belépőt előzetesen, bérleti formában el tudunk adni, s teltházások a rendezvényeink. Az elmúlt évek munkájának köszönhetően érdekessé és divatosává váltunk. Jelentősen változott a zenekar színvonala is, a nyugodt alkotóművészi munkát végre egy valós management biztosítja. Pécsen 194 esztendeje létezik zenei együttes, s az aktuális városvezetők ezen időszak alatt többször eljutottak a döntés előkészítésig a hangversenyterem építést illetően, de mindig volt valami – többek között a két világháború –, ami miatt ez az elképzelés meghíusult. Ezért is tartom most tényleg óriási dolognak, hogy az öt kulcsprojekt egyike a Zenei és Konferenciaközpont életre hívása. A költségvetési rangsorban is ez a tervezet áll az első helyen, tehát végre mindenképpen megépül a hangversenyterem. Mindez azonban annak is köszönhető, hogy tavaly, a Művészetek Palotájában adott koncertünkre meghívtuk a pécsi közgyűlés tagjait, s a hazafelé vezető buszúton már harmincnégy ember vitázott láza-

Öt érv Pécs mellett*

– Pécsnek nemcsak kulturális múltja jelentős, hanem a jelene is. Élettel teli város, amelynek a nevéől mindenkinek a kultúra jut az eszébe.

– A fővároson kívül Pécsset a legsűrűbb és legplurálisabb a kulturális intézmények hálózata, s itt a legnépesebb a művészettel foglalkozó értelmiségi réteg.

– Pécs készül a legrégebben a pályázatra, itt zajlottak a legszenvedeleyesebb és legkörültekintőbb nyilvános viták, ebbe a pályázatba épültek be leginkább civil társadalmi kezdeményezések.

– A cím elnyerése fejlődési lökést jelenthetne, a stagnáló, fejletlen dél-dunántúli régió számára, amelynek éppen a kulturális ipar lehet a gazdasági kitörési pontja.

– Pécsnek 2010 által esélye lehet arra, hogy egy nemzetközi régió kulturális központjává váljon Nyugat- és Délkelet-Európa határvidékén.

san arról, mennyire nagy szüksége van a városnak egy hangversenyteremre. Most tapasztalták ugyanis meg a valóságban is, mit jelent egy ilyen épület, milyen élményt ad egy ilyen helyszínen rendezett koncert. Egyöntetű vélemény volt, hogy a Pannon Filharmonikusok számára fel kell építeni egy ilyen otthont. Hangversenyterem nélkül ugyanis sosem tud teljessé válni az együttes zenei élete!

– *Ön szerint mi a titka a Pannon Filharmonikusok eddigi sikertörténetének?*

– A nagyon sok, lelkiismeretes, minőségorientált munka, mely az intézmény valamennyi művészt, munkatársát alapvetően jellemezi. Az elért eredmények összegzésekor fontosnak tartom leszögezni, hogy alapvetően ez – személyi összetételében – ugyanaz az együttes, mint öt évvel ezelőtt, mégis gyökeresen más. A váltás tehát a struktúrában, a fejekben, a motivációban történt. Természetesen mindez nem eredményez feltétlenül felemelkedést. Mára igazolódott, hogy alapvetően helyes volt az a helyzetértékelés, amit 2002-ben önmagunkról, környezetünkéről elvégeztünk, s életképesek az erre épített rövid – közép és hosszú távú stratégiáink. Gyökeresen újra szerveztük az intézmény belső struktúráját, művészi munkáját. A marketinget – és itt nemcsak PR-ről van szó! – szervesen integráltam az intézményi folyamatmenedzsmentbe.

Intenzív, interaktív kapcsolatot építettünk ki a közönségünkkel, szakmai és üzleti partnereinkkel, versenytársainkkal. Űgyet, hitet adtunk önmagunknak, egymásnak, mely mára megmozgatja Pécsset, s melynek legfontosabb eredménye, hogy a pécsiek döntő többsége – azok is, akik soha nem vesznek majd koncertjegyet – büszkék ránk és segítenek bennünket erkölcsi, anyagi támogatásukkal.

– *Önök lesznek a működtetői is a Zenei és Konferenciaközpontnak?*

– Ez még egy eldöntendő kérdés, hiszen ha ezt a feladatot magunkra vállaljuk, annak egyaránt van előnye és hátránya is. Mindenesetre két tanulmányt készítettem, az egyikben a Pannon Filharmonikus Zenekar az üzemeltető, a másik szerint pedig csak az otthonunk ez a hely, akár csak a Nemzeti Filharmonikusoknak a Művészetek Palotája. Az építési tervpályázathoz pedig olyan programleírást is mellékeltem, amely részletesen összegzi, hogy egy ilyen hangversenyteremnek mi mindent kell tudnia. Harminchat oldalas anyag született, amely többek között az összes helyiség méretét, kapcsolódási pontját, szellőzési rendszerét tartalmazza. Nagyon hálás vagyok Zobóki Gábornak és Csonka Andrásnak, mert ebben a munkában rengeteget segítettek. A programleírás alapján az önkormányzat már elkészítette a tervpályázati kiírást, melyet a tervek szerint a 2006. január 24-i közgyűlésen hagy jóvá. A pályázat ütemezése szerint májusban már döntés születik arról, hogy ki kapja a tervezési megbízást.

– *Mekkora lesz a terem?*

– Három változtatható színpadmérete lesz, a legkisebb 1200 főt, a legnagyobb 800 nézőt tud befogadni. Emellett az épület szolgál majd a Pannon Filharmonikusok otthonául, lesznek önálló próbatermek, s a zenekar managementje is itt kap helyet. Elsődleges szempont az akusztika, a konferenciatermi funkció csak ezután következik. Nagyon lényeges az is, hogy ez az épület Pécs számára is üzemeltethető legyen, hiszen a városban nincs kereslet egy évben 300 hangversenyre. A Zenei és Konferenciaközpont helyszíne – a jelenlegi tervek szerint – a városközpont közeli Balokány-liget. Az öt beruházásból négynek ez a helyszín ad otthont, s természetesen ezek mindegyike valamilyen szinten egymáshoz is kapcsolódik. 2005 áprilisában még vágy-

álomnak tűnt, hogy lesz hangversenyteremünk, most pedig mindez már realitás! A tervek szerint 2010-ben újévi koncerttel nyitjuk majd meg az épületet.

– *Az üzemeltetési tanulmányt is Ön készítette el?*

– A megvalósíthatósági tanulmányt nem a zenekar igazgatójaként, hanem közgazdászként, muzsikusként, független értelmiségiként készítettem. Ez az épület lesz a város egyik legnagyobb kulturális intézménye. Kérdés, hogy egy ekkora létszám befogadására képes teremmel mit tud kezdeni egy Pécs nagyságrendű város, hiszen mint mondtam, arra is akadt már példa, hogy felépült valami, s miután elmúlt a Kulturális Főváros-év, gondot okozott a fenntarthatóság, az optimális kereslet-kínálat összehangolása. Azon dolgozunk, hogy nálunk ez másképpen legyen.

– *Hogyan reagáltak a döntésre, Pécs sikerére, a befektetők?*

– A 2010-es évre elnyert cím segít a kulturális ipar kialakulásában, területfejlesztésben, munkahelyteremtésben. Csupa olyan beruházásunk lesz, amely magával hozza a magántőkét, s már tavaly, alig egy hónappal a döntés után sorra érkeztek a befektetők. Elsőként egy ötcsillagos szálloda építése a terv, jelenleg ugyanis nincs ilyen kategóriájú hotel a városban, a külföldi turisták közül pedig már sokan igénylik ezt. S miután a pályázat gazdasági háttér tanulmányainak összeállításában is részt vettem, azt is elmondhatom, hogy

A pályázat öt pillére:*

– Pécs az élettel teli köztér város. Középváros, amely a városi élet másfajta modelljét tudja felmutatni, mint a metropoliszok vagy a kisvárosok.

– Pécs a kulturális örökség és a kulturális újítás városa: kétezres éves város és a művészeti innováció helyszíne.

– Pécs multikulturális város. A múltban latin, török, német, horvát, magyar kulturális rétegek rakódtak itt egymásra, ma a város a magyarországi német, horvát és roma kultúra legfontosabb helyszíne.

– Pécs a regionalizmus városa. Nincs még egy magyar város, amelyhez a decentralizáció és a regionalizmus gondolata jobban kötődne, mint Pécshez.

– Pécs kulturális kapuváros, amely Európának az Unióhoz még nem tartozó részei, a Balkán felé nyitott.

A pécsi Zsolnay Társaságnak bárki a tagja lehet

A Társaságot, amelynek célja, hogy pécsiekkel és a városhoz kötődőkkel eszmei támogatást nyújtson Pécsnek a nagyszabású, a város jövőjét hosszú távon meghatározó terv megvalósításához, Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata hívta életre. Ma már ezernél is több tagot számlál, és széleskörű civil mozgalommá nőtte ki magát. Tagjaik sorába azokat várják, akik támogatják, hogy Pécs 2010-ben Európa Kulturális Fővárosa legyen. A pécsi polgárok mellett a szervezethez a városból elszármazottak, az egyetemen végzetek is csatlakozhatnak, s azokat is örömmel várják, akik más településen élnek, de szeretik ezt a várost. A jelentkezők már azzal is sokat tesznek Pécsért, ha csatlakoznak a Zsolnay Társasághoz! A társaság nyitott, a tagság ingyenes, semmilyen kötelezettséggel nem jár. A csatlakozók viszont elsőként ismerhetnek meg minden, a pályázattal kapcsolatos információt, havi hírlevelet kapnak, s később, ha akarnak, tevélegesen is tehetnek a tervek megvalósításáért. Jelentkezni elektronikusan a honlapon (www.pecs2010.hu) lehet, a leveleket pedig, a következő címre várják: Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata – 7621 Pécs, Széchenyi tér 1.

a mostani turistáink nagy része még érkezése napján tovább utazik. Ezen is változtatni kell, s bebizonyítani, a kultúra is tud profitot termelni, s növelni lehet a vendégéjszakák számát. S ahogy azt a Művészetek Palotájának példája is bizonyítja, napjainkban óriási az igény a konferenciaturizmusra. A tervezésnél erre is kell gondolnunk! Akárcsak arra, hogy a következő években minden kulturális intézmény igazgatói megbízatása lejár. Az új vezetők kinevezésénél pedig elsődleges prioritás, hogy a megválasztott vezetők lesznek azok, akik a Kulturális Főváros eseménysorozatára felkészítik az általuk irányított intézményt... Ezáltal minden döntési mechanizmus átalakul, hiszen nem a mindennapi működésről kell gondoskodni, hanem aszerint kell dönteni, hogy ki az, aki ilyen jellegű feladatokra is alkalmas.

– *Már készen van a 2010-es esztendő forogatókönyve?*

– Még nincs meg, de eddig erre nem is volt szükség, hiszen a pályázatban a potenciális erőinket kellett bemutatni. Az elképzelések szerint 2007. január 1-től kezd dolgozni az a művészeti intendáns, azaz az art director, aki vélhetően nem magyar személy lesz, s így fölötte áll a helyi összefonódásoknak és az egyéb politikai érdekeknek. Remélhetőleg olyan ember lesz, aki ismerős az európai térben és megfelelő nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendelkezik. Az eddig megvizsgált kulturális fővárosok közül ugyanis azok voltak sikeresek, ahol az eseménysorozatot egyszemélyi művészeti-intendáns irányította, s ő adta meg a programok művészeti arculatát. 2010-ig pedig tematikus, felvezető évek sora következik Pécsen.

2006 a kulturális örökség esztendeje lesz, ezt 2007-ben a tanítás és tanulás éve követi, majd a környezet-egészségkultúra esztendeje jön, 2009-ben pedig a vallási kultúra évét rendezzük meg.

– *S mi lesz Péccsel 2011-ben?*

– A fővárosi év akkorra már valóban mögöttünk lesz, de a pályázat alapmissziója, hogy addigra kulturális Fővárossá, centrummá alakítsuk városunkat, amelynek hosszútávú megélhetést biztosít a kulturális/kreatív ipar. Remélem, a zenekart is sikerül addigra olyan pozícióba juttatni, amely mögött megfelelő gazdasági erő és szakmai hitel áll, s a kiharcolt új helyünket a továbbiakban is meg tudjuk tartani. Az elmúlt három évben a belföldi viszonyokkal már kezdtünk valamit, s a hazai piacon megmutattuk, mire vagyunk képesek. A következő esztendőben a külföldi vendégszereplésekre, a minőségi, rangot jelentő meghívásokra, aktív nemzetközi kapcsolatrendszer kiépítésére kell koncentrálnunk, hogy a 2010 adta lehetőség kapcsán a lehető legjobban pozícionálja magát az együttes!

***

Kezdődik a kultúrára alapozott városalakítás**Takáts József szerint az EKF-évben Pécs a saját múltjával is szembenézhet**

Az előkészítő munka fontosságáról, a városi összefogásról, a vitás kérdésekről, a zene központi szerepéről, s a szocializmus kulturális hagyatékának utógondozásáról Takáts József szerkesztő, egyetemi oktató, a pécsi pályázati kabinet vezetője beszélt.

– *Pécs városa már 2002-ben döntött arról, hogy a későbbiekben szeretne Európa Kulturális Fővárosává válni, s rögtön neki is kezdtek a tervezésnek, az előkészítésnek. Hogyhogy Önök már ekkor, megelőzve az összes többi magyarországi várost, felismerték ennek a címnek a jelentőségét?*

– 2003-ban Graz, Pécs testvérvárosa volt Európa Kulturális Fővárosa, s a település természetesen már egy esztendővel korábban is ennek az eseménynek a lázában égett. Sokan jártak át Pécsről az osztrák városba, látták, hogy milyen új épületeket emelnek, milyen kommunikációval készülnek a szerepre, s a kultúrára alapozott városalakítás sikere sokakat magával ragadott. Talán ennek hatására szerepelt a 2002-es önkormányzati választások során már több párt programjában is az, hogy Pécsnek is meg kell pályáznia ezt a címet. 2003 elejétől pedig megindultak a heves nyilvános eszmecserek, viták a kérdésről.

– *Az előzetes megbeszélések, ötletbörzék során melyek voltak a leginkább vitatott kérdések?*

– A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma 2004 kora őszén írta ki a pályázatot az Európa Kulturális Fővárosacímre, s kb. ugyanekkor zajlott civil kezdeményezésre Pécsen egy konferencia „Európa magyar kulturális fővárosa – A pécsi pályázat” címmel, amelyre különböző szakmák képviselőit, illetve a pályázó német városok egyes képviselőit is meghívtuk. Az e találkozón felvetett gondolatok váltak később a pécsi előpályázat alapjává, s a tanácskozást követően nagyjából konszenzus született arról, mit kell, hogy tartalmazzon a pályázati koncepciónk. Hoznék azonban két példát a sokáig vitatott kérdésekre. A balkáni térség, az iszlám felé nyitást többen kockázatosnak ítélték. Később azonban kiderült, hogy a különböző nyugat-európai partnereink számára éppen ez a pécsi pályázat legérdekesebb eleme, úgyhogy a viták ellenére ragaszkodtunk hozzá. A fejlesztések, beruházások kapcsán is számos nézetkülönbség adódott. Tegyük fel, hogy megvalósulnak a tervezett fejlesztések, pl. felépül a hangversenyterem, a kiállítóterem. Mi lesz velük 2011-ben, fenn tudja-e tartani ezeket az intézményeket a város? Tipikus olimpiarendezői dilemmák ezek, amelyekkel szembe kell nézni. Pécs nyilvánvalóan nem elég erős gaz-

daságilag ahhoz, hogy ilyen intézményeket kizárólag önerőből üzemeltessen. Igaz, a budapesti hasonló intézményeket sem a főváros, hanem a magyar állam finanszírozza, pl. a Múcsarnokot vagy az Operaházat. Én úgy vélem, itt az ideje annak, hogy a központi költségvetés vidéki városok országos-nemzetközi jelentőségű kulturális intézményeinek a fenntartásában is részt vállaljon. Egy kulturális főváros ugyanis nem képzelhető el hangverseny- és kiállítóterem nélkül. Arról is hamar egyetértés született, hogy a Zsolnay-gyár területének kiürült részét kulturális célra kell használni: ez nagyméretű teret és fantasztikus, döntően ipari műemlék épületeket jelent. Egy kulturális negyed kialakítása itt hatalmas városfejlesztési lehetőség.

– *A zene, s a pécsi zenekar, a Pannon Filharmonikusok is központi helyet kaptak a tervekben.*

– Inkább azt mondanám, fontos szerepet kaptak, s ez részben a hangversenyterem hiányának „köszönhető”. Ha lenne Pécsnek olyan hangversenyterme, amely nagy, nemzetközi szintű zenei események lebonyolítására is alkalmas, akkor ezt adottságként kezelnék, akár csak mondjuk a színház létét. De emellett az EKF-programnak a Pannon Filharmonikusok sikeres működését, az őket jellemző dinamizmust is ki kell használni. Azt se felejtjük el, hogy Pécs az Angster-organák városa is, ma is működik itt organa-építő cég, s kiváló organaművész is él a városban, Király Csaba. Pécs az egyházzeneben valaha regionális központnak számított, számos remek alkotás született itt. Az elmúlt évben két cd-t is megjelentetett a Hungaroton 19. század elejei,

A pályázat három európai üzenete*

– A pécsi Kulturális Főváros-év egy európai határvidéknek – a Triesztől Tuzlán át Temesvárig húzódó déli kulturális övezetnek – a nyugatitól eltérő kulturális tapasztalatát kívánja megmutatni.

– Pécs kulturális kapu a Balkán felé: Európa első kulturális fővárosa lehet, amely beemeli programjába a Balkán sokszínű kultúráját.

– A pécsi Kulturális Főváros-év kiemelten kíván foglalkozni a kelet-közép-európai szocializmus kulturális hagyatékával.

nemzetközi rangú pécsi szerzőktől, Lickl-től és Amtmanntól. S természetesen, ha megépül a hangversenyterem, akkor nemcsak a klasszikus muzsika képviselői lépnek benne pódiumra, hanem jazzt, világhangzenét és más műfajokat is befogad majd, miközben konferenciaközpontként is működik, hasonlóan Európa más újabban épült hangversenytermeihez.

– *Nagyon érdekesnek tartom pályázat európai üzenetei között azt a gondolatot, amely külön kiemeli a szocializmus kulturális hagyatékának az utógondozását.*

– Pécs nagy lakótelepeit a szocializmus idején építették. Az előző rendszernek közel fél évszázada alatt számos épületet emeltek, tereket, utcákat alakítottak ki, amelyeken járunk, melyek között élünk. Szembe kell néznünk ezzel a kulturális hagyatékkal is. A Kulturális Főváros-program arra is megfelelő alkalmat teremt, hogy a város közössége a saját múltjával, örökségével is szembesüljön. S bár a szocializmus hagyatéka számunkra neuralgikus pont, nem érdemes elfelejteni, hogy Nyugat-Európából nézve inkább kulturális kuriózum.

– *Remek kezdeményezéseik egyike a pályázat kapcsán életre hívott Zsolnay Társaság, amelynek bármely más város lakója is tagja lehet. Milyen kötelezettségekkel jár, ha valaki jelentkezik ebbe a szervezetbe?*

– Nem várunk tőle semmit, inkább mi igyekszünk adni azoknak, akik csatlakoznak a Társasághoz. A tagok ugyanis minden új információról azonnal értesülnek, mert rendszeresen megkapják a hírlevelünket. Ha ezek a hírek valakiből azt váltják ki, hogy tenni is akar valamit a tervek megvalósításáért, az remek, de nem kötelező...

– *A pécsi polgárok számára is hirdettek egy ötletbörzét 2005 elején, s ezen a pályázaton a Kulturális Fővárossal kapcsolatos elképzeléseikkel vehettek részt. Milyen pozitívumokat hozott mindez?*

– Nagyon érdekes eredménnyel végződött, hiszen ezt a pályázatot azért írtuk ki, hogy megkérdézzük a város kulturális szereplőit, szerintük milyen kulturális eseményeket kellene megvalósítani 2010-ben. Ám a beadott pályaművek fele valamilyen fejlesztést javasolt, számos különleges ötletet. Remélem, ezek nem felejtődnek el. A kulturális esemény-javaslatok egy

A pécsi Európa Kulturális Fővárosa-pályázat központi témái:*

- a kulturális decentralizáció,
- a kisebbségi kultúrák esélyegyenlősége,
- a szocializmus időszakának kulturális hagyatéka,
- a kelet-közép-európai művészet bekapcsolódása a nemzetközi kulturális intézményhálózatba és piacba,
- az ifjúsági szubkultúrák viszonya az európai (magas)kultúrához,
- a kulturális várostervezés európai tapasztalatai,
- a „nyugat” és a „kelet” kulturális konstrukciói,
- centrum és periféria az európai kultúrában.

része beépült a pécsi pályázatba: a Közéleti Egyesület például azt javasolta, hogy az egyik legrangosabb nemzetközi művészeti szemlé, a Manifestát hozzuk el 2010-ben Pécsre, a Fuzio Jazz Group pedig kreatív kortárs zenei kísérletező program elindításával állt elő.

– *Ebben a hónapban, januárban kezdődnek a tárgyalások a kormánnyal a program költségeinek a megosztásáról, s a tervek szerint áprilisra szülehet megállapodás. De már decemberben is volt egy egyeztetés, hiszen 2005 végéig kellett a kormánynak benyújtania Brüsszelnek Pécs Európa Kulturális Fővárosa pályázatát, amely immár Magyarország pályázataként került az unió döntéshozó szervei elé.*

– 2006 szeptemberére dől el várhatóan, hogy Pécsnek ítéli-e az Unió az Európa Kulturális Fővárosa-címet – addig az Európai Bizottság által felkért szakmai zsűri vizsgálja a pályázatunkat. Annak az esélye, hogy Pécs ne kapja meg a címet, kicsi, a nemzeti kormányok jelölését el szokás fogadni, ám az előfordulhat (volt már rá példa), hogy a szakmai bizottság kéri, építsenek be néhány biztosítékot (pl. finanszírozási garanciát, szükséges fejlesztéseket) a Pécs 2010-es kulturális fővárosként megnevező uniós határozatba. A magyar kormánnyal Pécs városának április végéig kell szerződést kötnie, ennek az egyik legfontosabb kérdése a finanszírozás lesz.

R. Zs

(A *-gal jelölt szövegek a pécsi pályázat részletei, a teljes anyagot az érdeklődők a www.pecs2010.hu – honlapon találják meg.)